

## Spis treści

|                                                                                                                                     |            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>Wprowadzenie.....</b>                                                                                                            | <b>5</b>   |
| <b>1. Chorzów w epoce przedindustrialnej (do 1790 roku).....</b>                                                                    | <b>11</b>  |
| 1.1. Sytuacja geopolityczna i demograficzna .....                                                                                   | 11         |
| 1.2. Stosunki własnościowe .....                                                                                                    | 16         |
| 1.3. Tradycyjna gospodarka rolna.....                                                                                               | 18         |
| 1.4. Rzemiosło i usługi .....                                                                                                       | 20         |
| 1.5. Początki industrializacji Górnego Śląska .....                                                                                 | 23         |
| 1.6. Bożogrobcy w Chorzowie – początki górnictwa węgla kamiennego .....                                                             | 28         |
| <b>2. Narodziny przemysłu (1790–1820).....</b>                                                                                      | <b>31</b>  |
| 2.1. Sytuacja geopolityczna i demograficzna .....                                                                                   | 31         |
| 2.2. Wpływ polityki państwa pruskiego na przemiany gospodarcze.....                                                                 | 35         |
| 2.3. Początki górnictwa i hutnictwa (organizacja, technika i technologia) .....                                                     | 38         |
| 2.3.1. Górnictwo węgla kamiennego.....                                                                                              | 38         |
| 2.3.2. Hutnictwo żelaza .....                                                                                                       | 46         |
| 2.3.3. Produkcja cynku.....                                                                                                         | 54         |
| 2.4. Powstanie innych gałęzi gospodarki – rozwój usług .....                                                                        | 57         |
| 2.5. Wpływ rozwoju przemysłu na rozwój osadnictwa .....                                                                             | 58         |
| 2.6. Rolnictwo i przemysł – koegzystencja.....                                                                                      | 61         |
| <b>3. Industrialna stabilizacja (1820–1840) .....</b>                                                                               | <b>63</b>  |
| 3.1. Sytuacja polityczna i demograficzna.....                                                                                       | 63         |
| 3.2. Działalność produkcyjna – wpływ warunków naturalnych<br>i aktywizacji kapitału prywatnego na program i rozmiary produkcji..... | 66         |
| 3.3. Rozwój osadnictwa i nowego wzorca rodziny robotniczej .....                                                                    | 73         |
| 3.4. Rozwój rzemiosła i usług – nowe obszary aktywności gospodarczej .....                                                          | 77         |
| <b>4. Liberalizm pod kontrolą państwa (1840–1869).....</b>                                                                          | <b>80</b>  |
| 4.1. Sytuacja polityczna i demograficzna.....                                                                                       | 80         |
| 4.2. Chorzowski przemysł w dobie rewolucji przemysłowej.....                                                                        | 83         |
| 4.2.1. Hutnictwo żelaza i koksownictwo .....                                                                                        | 84         |
| 4.2.2. Hutnictwo cynku i produkcja gazu .....                                                                                       | 89         |
| 4.2.3. Górnictwo węgla kamiennego.....                                                                                              | 91         |
| 4.3. Rozwój kolejnictwa i jego wpływ na wzrost gospodarczy oraz program produkcji.....                                              | 99         |
| 4.4. Rola przemysłu w powstaniu organizmu miejskiego Królewskiej Huty .....                                                         | 102        |
| 4.5. Infrastruktura komunalna i działalność handlowo-usługowo-produkcyjna.....                                                      | 109        |
| 4.6. Życie codzienne .....                                                                                                          | 111        |
| <b>5. Od górniczo-hutniczej monokultury do rozwiniętego organizmu<br/>miejskiego (1870–1898) .....</b>                              | <b>116</b> |
| 5.1. Sytuacja polityczno-społeczna. Koncentracja kapitału.....                                                                      | 116        |
| 5.2. Postęp techniczny i technologiczny. Rozwój nowych dziedzin przemysłu.....                                                      | 120        |
| 5.3. Prywatyzacja Huty Królewskiej i jej wpływ na działalność wytwórczą.....                                                        | 124        |
| 5.4. Wpływ koniunktury gospodarczej na rozwój i funkcjonowanie organizmu miejskiego .....                                           | 141        |
| 5.5. Infrastruktura techniczna i komunalna Królewskiej Huty i okolicznych gmin .....                                                | 143        |

|                                                                                                                                                                            |            |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 5.6. Urzędnik, kupiec, robotnik, rolnik – problemy rozwarstwienia społeczeństwa i poziomu życia mieszkańców Chorzowa .....                                                 | 147        |
| <b>6. Lata prosperity (1899–1914).....</b>                                                                                                                                 | <b>153</b> |
| 6.1. Sytuacja polityczno-społeczna .....                                                                                                                                   | 153        |
| 6.2. Tradycyjne dziedziny wytwórczości i ich wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy .....                                                                                   | 154        |
| 6.2.1. Górnictwo.....                                                                                                                                                      | 154        |
| 6.2.2. Hutnictwo żelaza i przemysł chemiczny .....                                                                                                                         | 161        |
| 6.2.3. Transport i komunikacja.....                                                                                                                                        | 168        |
| 6.2.4. Energetyka .....                                                                                                                                                    | 170        |
| 6.2.5. Budownictwo, przemysł spożywczy, handel i usługi.....                                                                                                               | 176        |
| 6.3. Królewska Huta – największe miasto Górnego Śląska .....                                                                                                               | 178        |
| 6.4. Górnosłański paradoks – problemy emigracji zarobkowej przełomu XIX i XX wieku .....                                                                                   | 185        |
| <b>7. Przemysł i gospodarka komunalna w latach I wojny światowej (1914–1918/1919) .....</b>                                                                                | <b>189</b> |
| 7.1. Sytuacja polityczno-ekonomiczna .....                                                                                                                                 | 189        |
| 7.2. Przemysł chorzowski w warunkach gospodarki wojennej .....                                                                                                             | 189        |
| 7.3. Gospodarka komunalna, handel i usługi.....                                                                                                                            | 199        |
| 7.4. Warunki życia mieszkańców – aktywizacja zawodowa kobiet .....                                                                                                         | 201        |
| <b>8. Zakończenie.....</b>                                                                                                                                                 | <b>203</b> |
| <b>9. Aneks.....</b>                                                                                                                                                       | <b>207</b> |
| 1. Wykaz jednostek monetarnych, miar i wag .....                                                                                                                           | 208        |
| 2. Mieszkania wiejskie na Górnym Śląsku. Opisał Krajowiec. „Przyjaciół Ludu”, (Leszno) 1843, nr 24, s. 192.....                                                            | 209        |
| 3. Absolwenci Górnosłańskiej Szkoły Górniczej w Tarnowskich Górach (Oberschlesische Bergschule Tarnowitz) w latach 1839–1889 związani z terenem dzisiejszego Chorzowa..... | 210        |
| 4. Wykaz firm z terenu obecnego Chorzowa w roku 1898.....                                                                                                                  | 212        |
| 5. Produkcja i zatrudnienie państwowych zakładów:<br>kopalni „Król” i Huty Królewskiej w latach 1791–1869 .....                                                            | 216        |
| 6. Produkcja i zatrudnienie zakładów Huty Królewskiej w latach 1871–1900.....                                                                                              | 218        |
| 7. Produkcja i zatrudnienie państwowej kopalni „Król” w latach 1871–1901.....                                                                                              | 219        |
| 8. Wykaz szybów na terenie Chorzowa .....                                                                                                                                  | 220        |
| 9. Chronologia rozwoju zakładów przemysłowych na terenie obecnego miasta Chorzów.....                                                                                      | 224        |
| <b>10. Bibliografia .....</b>                                                                                                                                              | <b>231</b> |
| <b>11. Wykaz ilustracji .....</b>                                                                                                                                          | <b>236</b> |
| <b>12. Indeks nazwisk .....</b>                                                                                                                                            | <b>239</b> |
| <b>13. Zusammenfassung .....</b>                                                                                                                                           | <b>243</b> |